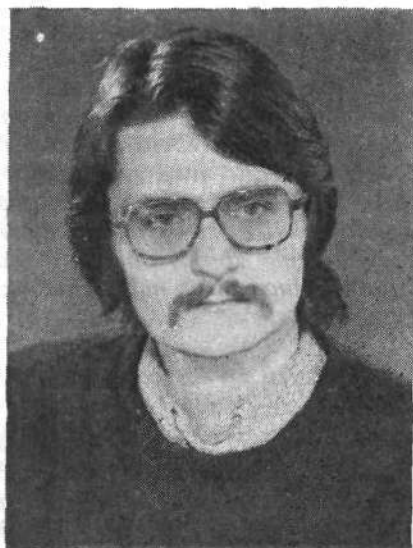

Gazele za Mio

Ivo
Svetina

- I Tam, kjer se začne tvoja žila mojega telesa,
 tam, kjer se rojeva umetnost ozvezdenja tvojega telesa,
 tam, kjer si legla v mojo pesem, bratovščino
 črnih in zlatih črk mojega telesa,
 v spretnost pisanja pisem tvojega telesa;
 tam, kjer si položila roke v dišeči Lesbos mojega telesa,
 v stekleno rdečino usipajočih se bogatih, srebrnih,
 črnih cvetov tvojega telesa,
 tam, kjer si rodila Rim mojega telesa,
 s soncem zidane palače, z vonjem glicinij pobarvano
 Špansko akademijo tvojega telesa;
 si se odprla, tam, kjer se pase gazela tvojega telesa,
 barva mojega telesa, zrel jaspis iz sence tvojega razprtega telesa,
 ko si me poljubila, ki se ovijam krog vod
 tvojega ljubečega nosečega telesa.
- II Sem mar božje jagnje, ki odjemlje grehe sveta, ko zaspim,
 sem mar kamniti Prešeren, ki pije Julijin obraz, ko zaspim,
 sem mar srebrn jatagan, ki reže zmrznjeno Rusijo, ko zaspim,
 sem mar mlada turška barva, ki zaliva tulipan, ko zaspim,
 sem mar srce, ki se v blaženosti umiva in se jemlje iz telesa,

da pijano bruha v naročje svilene poti, ko zaspim,
sem mar bel otrok, ki na preprogi neslišno leti na vzhod, ko zaspim,
sem mar pravljica iz take snovi, kot so lasje, ko zaspim,
sem mar ti, ki imaš gazelje oči, ko zaspiš,
sem mar ustnica, sem mar Istanbula, ki léže poleg tebe, ko zaspim.

III O, da bi se rodila kruh in vekomaj živela v ljubezni!

Da bi ponovno zaživela v žitnem klasu in naju bi otroci
nekoč jedli za božični zajtrk v ljubezni.

Da bi bila za devetimi gorami razrezana in v drobtinica
posuta majniškimi otročkom, ki jezdi orehe v ljubezni.
Morda pa je del najinega živega že v plavi makedonski želvi,
umirajoči v kotu najine tihe sobe za soncem, želvi,
ki naju kliče v z nama zastrupljen sen ljubezni.

Morda sva dežela, kjer se rojeva imaginacija,
purpurno morje, iz katerega vzletavajo v ljubezni
čudni dolgorepi psi, samurajski meči, dišeč in steklen les,
oči jezika poezije v ljubezni.

Dvignil se bom izza sonca, v zlatem avtomobilu
in se gladko počesan povzpел v oksidirane omame v ljubezni.
Bom ves svet v eni sami knjigi, beseda v kruhu, v ljubezni.

IV Jej me, Agalis, temna krog ust zamorskih poljubov; ust, ki so roke, umite dlani atlasa, v katerega ovijaš moje temno telo, jej me.

Si moja počasna, temna, sladka smrt, ki je pognala
mavrična rastlina z zlatastimi lističi čebel, razpoke zraka,
skoz katere kapljam, jej me.

Pij me, belina; ko bi zmogel eno samo čarovnijo,
bi popeljal temno srce na sprehod, skoz afriški dež,
h kapljicam kovinskega vina, ki žari lamentozo,
Kristove solze, vezuvsko grozdje, k žadastim senegalskim
deklicam; pij me.

Jej mojo temno kožo, ki se lušči ljubljena od sonca očeta,
moje stopinje, ki modre spe v nebesnem pesku Lesbosa, jej.

Jej me! legel sem v teman obraz, same oči so me,
oranžna jedrca antracitnih morskih ježkov jej.

Sem temna snov, ki zadiši, ko jo z ognjem pobožáš,
sem pahljača senč, ki z mokrimi prsti premakne hišo zraka,
da me slečena ješ,

ko ležim na tvoji temni postelji, med libijskimi rozinami,
svetlečimi se kot mrtvaške muhe z lapisom okronanih oči, jej me.
Sem prgišče temne vode, nocoj, skodelica belega pisma
tvoji ljubici, nocoj, bakrena jagoda v tvojem joniju;
Agalis, jej me!

V Bambus je sonce tvojemu kakavnemu telesu,
Sneguljčica, senca tvojim samó teme vajenim lasem,
spletenim v tebanško figo, z mašno ljubezni razpuščenim
v slapovih, ki jih žre tih plamen metuljev;
tvoj obraz je grb kraljestva zraka in drobna krona
iz mehiških hišk, belih kot zima, tankih kot papir,
malahitna Sneguljčica, prepojena z odtisi ustnic,
curek ambre razpre ozko potko k tvoji ritki,
v tvojih dlaneh se zibajo pisani otroški čolni,
okrašeni z iskricami, letečimi spod svinčnika,
ki piše pesem; šepet palčkov dvigne tvoje krilo,
lahno kot strupeno jabolko, da se tvoj hribček
razkolje kot pojoč tropski les, skodran in topel
kot praznični kruh; spremeni se ti barva oči,
skloniš glavo in odrgneš ležišče, Sneguljčica.

VI Prespala si v meni, krhka baletka, egipčanska mačka,
črna iz samote s srebrnimi očmi, tvoji dojki
sta čajni skodelici v zlatu mladega faraona,
vsa brez dlake, s porcelanasto kožo, rahla kot alkohol,
ljubeča, da te nosim na dež, rumeno cvetlico
v piramidi noči; z belimi nohti pišeš po mojem čelu,
da se mi za las odpre glava in iz nje zadišijo
solzne minute tvojih besed, arabska mavricija, tisočletja
skrivaš v sebi srce nebeškega ovna; tvoje runo je vodomet,
prstan, nebo nad prekrvavljenim ustjem,
bel pesek v živalskem skominu, lak, ki me oblika,
poljubim te, vino, stisnjeno iz meseca, vrelega v hiši oblakov,
iznad Babilona plovečih k nama; objemi me, svetloba, sreča,
ki si žareča smetana Nila, nasmeh poletne luči, sleci se,
svetloba krhke plesalke, razpri se, luč, da se bom strdil
v rdečo pot skoz tvoj temni gozd,
da bom za žličko sebe izlil v tebe.

VII Odšla si, umita z menoj, popisana z ljubeznijo
 kot mlado pismo z dolgimi grškimi lasmi, umita z menoj.
 Sedaj si lastovka v utrinkih beneškega neba,
 sama ko svilen cvirn, bela ko Analepin kip,
 izklesan iz črnila, umita z menoj.
 Čakaš, da se odpro okna na vrt in da vstopi doktor Faust.
 Brusiš drage kamne, manikiraš si školjko, s slino zalivaš
 nohte, v zelenkasti čaši plavajo tvoje veke.
 Vrtnica ponavlja gibe, umita z menoj, s katerimi ljubkuješ
 svoje telo; gola stopaš po marmornatem hodniku
 in Tintoretto te drži za mokro roko, umita z menoj.
 Gondola sonca se ziba v tvojem joniju.

Beseda trismegistos

Reči žarijo. Sevajo. Ne da bi se jih dotaknil in občutil njihovo fizikalno toploto, gladkost, spoliranost, dlakavost, potnost, hrapavost, izbokline in vdolbinice; ne da bi preko povrhnice, pokostnice, mreže živcev zaznaval, sprejemal, vem, da iz njih teče energija, da oddajajo nevidne in neslišne valove, note, tone, vonje, nianse, barve... Vem, da so prav s to toplino, ki ni fizikalna, povezane z menoj, zaradi tega fluida, ki teče iz reči v nas, so uporabne, domače, koristne. Zaradi tega jih zbiramo, nabiramo kot sveže jagode in se z njimi obdajamo, krasimo, lišpamo, ljubimo se z njimi in jih popisujemo z veliko knjigo Ekonomije emblemov. Ta pradavna in skrivnostna ljubezen do predmetov, stvari, reči, do elementov sveta, do emblemov, ta fetišizem nas žene v noro kopičenje, grmadenje in shranjevanje vseh mogočih in nemogočih oblik, barv, vonjev, tkanin, kamnin... barv, spravljenih v ornamentih, vonjev, zlitih pod licem cvetlice. In barve spreminjajo svojo intenziteto, ko postajajo vonji, forme se spreminjajo v spektrum mavrice, dišeče kot sluznica v ljubljenju.

In najbolj nenavadna vseh reči je p i s a v a. Pisava kot okras sveta, pisava kot labirint, v katerem središču sedi srebrn Minotaver pomena. Pisava kot Ekonomija emblemov, Pisava Trismegistos. Ta krhka ogrlica, spletena iz tankih žičk tuša, laka, tinte! Ko bi jo dvignil znad beline, na kateri počiva vsa kraljevska od vekomaj za vekomaj, bi lahko z njo okrasil najlepšo princesko, živečo v slonokoščnem stolpu in njuni lepoti bi tekmovali vse do zmage ljubezni, ko bi skupaj legli v globoko prinčevo posteljo. Iz njenih plitkih sledi, svežih kot bosonogi ples rosne gazele, seva najvišja energija; najstrmejša in najgladkejša stena se dviga iz njenih sledi; stena, na kateri se dokončno ustavijo naše oči v svatbenem letu. Stena, ki je zrasla kot čudežni fižol, med zarjo in zoro človeka otroka, strmo in visoko, belo in mogočno iz kože do astrala.

Danes sem opazoval uslužbenko v mali kemični čistilnici, kako ljubko, nežno, z nenavadno skrbnostjo je s kemičnim svinčnikom pisala račun za čiščenje zimskega plašča; s črno, umetno, mastno snovjo, ki je v daljnem

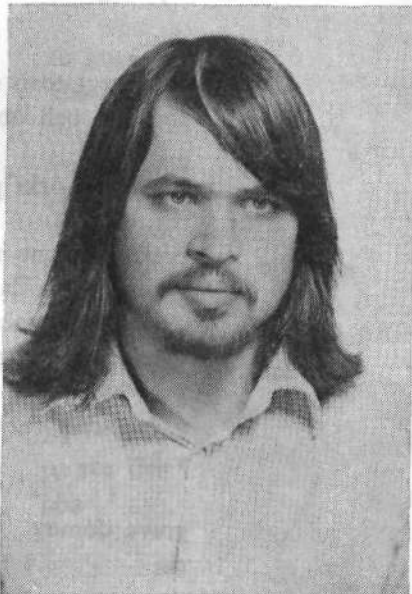
sorodstvu z mehko glino sumerskih ploščic, s fino odpornostjo egipčanskega papirusa, z opojnim indigom, s škrlatno krvjo zdrobljenih malih živalic z obale Sredozemskega morja, speštanih za ošabni plašč matere cerkve; z nenaravno, lepljivo, močno dišečo črno snovjo, ki je krvavela iz drobne kovinske glavice, iz enega samega medeninastega Polifemovega očesa, po belem sneženem papirju drseče. V tistem svetlem hipu sem bil priča razodetja. Vse v meni je obstalo, koža se je v silnem krču razprla, pomnožila se je občutljivost in v hipu sem pozabil na srečo, hrepenenje, ljubezen, na daljne dežele, ki jih moram še obiskati... Tedaj so se mi v drobnih, hitrih in skrbnih kretnjah male ženske rokice, ploveče neslišno tik beline, tiho in nežno kot doji mati svojega dojenčka, razprla vélika vrata, ki vodijo skoz abecedo, skoz labirint slovnice, skoz sintakso in debele slovarje, odprla vélika vrata, ki vodijo na ono drugo stran! In obsijala me je neznanska glorijska, v meni je eksplodirala avra, mila in blaga, močna in smrtonosna, zganile so se ustnice najčistejšega poljuba, poljuba govora in jezika, gladkega in divjega kot ogenj, ki rojeva barve, težkega in usodnega kot voda, ki je ravnotežje sveta. Tedaj sem stopil skozi pisavo v zapisano; v vse tisto, kar se zapisuje že tisočletja. Na malem, belem lističu, na katerem se je zapisoval račun za čiščenje zimskega plašča, sem uzrl zgodovino pisave. Stal sem na bregu zlate reke in po njej so zravnani, visoki in lepi pluli vsi pisarji sveta in za njimi so plule širokoboke ladje, težko natovorjene, in v globokih trebuih, ki jih je oblivalo reke zlato in so se vanje zaletavale ahatne ribe, so potovale mimo mene glinaste ploščice, svitki, knjige; ljubezenska pisma sužnje z Nila, molitev ranjenega vojščaka, ukazi bolehnega faraona; postave in ustave tega mogočnega sveta. V razodetju sem stopil v neizmerni mir templja, svetišča brez tal, brez stebrov na vseh štirih straneh neba, brez stropa, brez oltarja in žrtvenih bazenov; stopil sem v čisto belo luč, v brezmejni prostor govora. In vedel sem, da je pisava, zapisovanje govora, čistejša od porodne krvi, prozornejša od vode, v katero se zavija plaha odaliska; tedaj sem videl in vedel, da je govor rojstvo človekovo in pisava tisti presvetli dan, ko se je pred človekom odprla pot kot cvet in je stopil po njej s prvimi, negotovimi koraki. In pot, ki je pred njim, rase in vse širnejša, vzpetejša je, pot, po kateri stopa že trdnih, gotovih korakov. Daleč za njim je materin smehlaj in trdna očetova roka in nič več se ne ozira nazaj, na belo pleničko, ki je obležala med prvim in drugim korakom njegove hoje. To ni več nedeljski sprehod, to je življenje. Življenje kot zgodovina. In sonce sije in obzorje se krivi kot leča, ki povečuje embelme, skrite za hrbtno sveta. In pot je bela, visoka, med zrakom in snegom vijoča se še više in više, više od vseh vrhov in ni in ni ji konca. Ves svet je v iskrah, od vsepovsod prihajajo glasovi, zvoki, petje nas obliva, vse spregovori; skrivnostim so popokali sedmeri pečati. Vse je v nas in v vsem smo mi sami; na veke vekov združeni z besedami v edinem resničnem bratstvu, kajti edina vrsta smo, ki pripada besedam. Samo njihovi smo, brez njih ni ne luči, ne toplote, ni življenja. Tedaj ko je pot najsijajnejše vzpeta, strma kot lok in ostra kot divja žival, tedaj stopamo v POEZIJO. In vsaka reč, ki jo poimenujemo, ostane tu za večno! Poimenovanje preraste zgodovino in besede so tista večno živeča bitja, v katera smo spravljani za včeraj, danes in jutri. V besedah se rodimo, v njih prvič zažarimo in v njih se svetijo naša telesa kot zvezde. V njih dozoreva naša kri, postaja gosta in pekoča, počasi zgubljam svoj lesk, težo, bolečina pojenjuje kot dež, ki se utruji,

ljubezen odteče kot vino po koži; zbledimo kot črnina noči v postelji jutra in vse, kar ostane, so te zlatocvetoče krste, v katerih bomo kot balzamirani svečeniki ostali še dlje od konca. V besedah ni smrti! Je samo ljubezen. Zato je vsaka pesem pesem ljubezni, vsaka ljubezen je pesem in pesem ljubezen. In če rečem Agalis, Beatrice, Julija, Mia, rečem ljubezen, rečem pesem.

Pesem dekliške lepote, kličem te, pesem, da te pôjem, da te pišem, da v tebi živim skozi nemost smrti.

Ivo Svetina

Mir

Jaša
Zlobec

PESEM ZA VOJKA

tiho naj se odprejo vrata
previdno
le za las
naj se odškrnejo
skozi ozko režo
naj se poleže prah
spolzi spomin
da se sončeve puščice
razlomijo ob zastrtih žaluzijah
da strah sivih čapelj
obleti pusto hišo
stara soba rdečih triciklov
otročstva mladosti otroštva
naj se ne zbudi